

גיליון מספר 32

6.8-6.9/2026

עורכים: אמל חאיכ, ד"ר כרמית ולנסי

עיקרי הדברים|

- פרק 1: יחסי חוץ
- פרק 2: ישראל-סוריה-טורקיה
- פרק 3: ביטחון פנים ומשילות
- פרק 4: כלכלה, אנרגיה ותעופה, הומניטרי
- פרק 5: מדדי אלימות

פרק 1: יחסי חוץ: הסרת סנקציות, חידוש נציגויות והסדרת קשרים אזוריים

במהלך חודש אוגוסט נרשמה שורת התפתחויות דיפלומטיות בעלות השפעה ישירה על מעמדה הבין-לאומי של סוריה. פעילות הממשל החדש בדמשק התמקדה בהסדרת היחסים מול המערב ובחיזוק שיתופי הפעולה האזוריים, ובלטו בה ארבעה צירים עיקריים: הקלות רגולטוריות ופיננסיות מצד ארצות הברית לצד מתן גישה לפקחי סבא"א; חידוש נציגויות ודיאלוג רשמי עם מדינות באירופה סביב סוגיות שיקום והחזרת פליטים; מיסוד שיתופי הפעולה המנהליים והכלכליים מול אנקרה; ושימור מנגנוני התיאום הביטורליים מול מוסקבה, המרחב המוסלמי והעולם הערבי.

1.1. ארצות הברית ומוסדות בין-לאומיים: הסרת חסמי מאקרו ושיתוף פעולה ביטחוני

ההתפתחות המרכזית התרחשה ב-24 באוגוסט, עם הודעת הממשל האמריקאי על הסרתה הרשמית של סוריה מרשימת המדינות התומכות בטרור (SST), שבה נכללה ברציפות מאז 1979. במקביל, גרע משרד האוצר האמריקאי את "היאת תחריר א-שאם" (HTS) מרשימת ארגוני הטרור הגלובליים (SDGT). צעדים אלה, המצטרפים לביטול "חוק קיסר" מדצמבר 2025, מסירים חסמים ביורוקרטיים ופיננסיים שהגבילו כניסת השקעות זרות, פעילות בנקאית בינלאומית וחיבור למערכות תשלומים גלובליות. לצד זאת, בוושנגטון הותירו מנופי לחץ ומגבלות ממוקדות על גורמים המזוהים עם משטר אסד ועל מעורבים בהפרות זכויות אדם.

במקביל לצעדים האמריקנים, שר החוץ, אסעד א-שיבאני, אירח בבירה את מנכ"ל הסוכנות הבין-לאומית לאנרגיה אטומית (סבא"א), רפאל גרוסי. במהלך הביקור אפשרו הרשויות לפקחי הארגון גישה לאתר הכור המופצץ באל-כיבאר שבמחוז דיר א-זור, וכן למתקן גרעיני נוסף שנחשף לראשונה מחוץ לדמשק. מנכ"ל סבא"א אישר כי "כמה טונות" של חומר גרעיני יישארו בסוריה תחת פיקוח הדוק של הסוכנות, מהלך המאפשר את הסדרת מעמדה של המדינה מול האמנה למניעת הפצת נשק גרעיני (NPT).

1.2. אירופה: חידוש נוכחות דיפלומטית ודיאלוג סביב שיקום ופליטים

מדינות באירופה פעלו במהלך החודש להרחבת הקשרים הרשמיים עם דמשק, מתוך רצון לבסס כתובת שלטונית ברורה לניהול מנגנוני החזרת הפליטים, להבטיח מעורבות בתהליכי השיקום ולעקוב מקרוב אחר המצב הביטחוני.

- **מדינות צפון אירופה:** שר החוץ של דנמרק, לארס לוקה ראסמוסן, קיים ביקור רשמי בדמשק (31 באוגוסט - 1 בספטמבר), נועד עם הנשיא אחמד א-שרע ועם שר החוץ א-שיבאני, ופתח מחדש את שגרירות דנמרק בבירה לאחר 14 שנות נתק (במקביל סוכם על חידוש טיסות סדירות בין דמשק לקופנהגן החל מ-21 בספטמבר). ימים ספורים קודם לכן (24 באוגוסט) ביקר בדמשק שר

החוץ של נורווגיה, אספן בארת איידה, ודן עם ההנהגה בהרחבת שיתופי פעולה בתחומי הבריאות, האנרגיה והספנות.

- **הסדרת נציגויות:** ממשלת ספרד אישרה רשמית את מינויו של אנטוניו גונזאלס-סוואלה פניה כשגריר בדמשק (לראשונה מאז 2012); עם שגריר איטליה סוכם על קידום ההכנות לפתיחה מחודשת של שגרירות סוריה ברומא; ומשלחת ממשרד החוץ הפולני, בראשות סגן השר וויצ'ך זאיונצ'קובסקי, קיימה שיחות מדיניות רשמיות בבירה (30 באוגוסט).
- **ערוצים ייעודיים:** שליח בריטניה לסוריה, בארי פיץ', קיים סדרת פגישות בדמשק בנושאי פליטים, עבודת תקשורת ומאבק בהסתה; ושר האוצר הסורי, מוחמד ברניה, שוחח עם עמיתו ההולנדי שורד שורדסמה על תנאי השיקום הכלכלי והקשר שלהם להשבת פליטים.

1.3 טורקיה: מיסוד היחסים, שיתוף פעולה ביטחוני והשפעה כלכלית

ביחסים עם אנקרה ניכר מעבר מתמשך מדפוס פעולה המבוסס על נוכחות צבאית ישירה וחסות על פלגים חמושים, למערכת יחסים בין-מדינית ממוסדת:

- **ציר מדיני-ביטחוני:** שר החוץ א-שיבאני נפגש באנקרה עם מקבילו הטורקי הקאן פידאן ועם ראש המודיעין (MIT) אברהים קאלין (6 באוגוסט). במישור הצבאי, הושלם פינוי בסיס צבא טורקיה בכפר ג'לברה שבמרחב עפרין (9 באוגוסט), ומשלחת ממשרד הפנים הסורי ביקרה במפקדות הז'נדרמריה הטורקית (30 באוגוסט) לתיאום תוכניות הכשרה. כמו כן, נשיא טורקיה ארדואן חתם על צו הפוטר מחזיקי דרכונים דיפלומטיים סוריים מאשרת כניסה למדינה (27 באוגוסט).
- **הסדרת תחום ההשכלה:** הוקמה ועדה משותפת של משרד ההשכלה הגבוהה הסורי והמועצה הטורקית להשכלה גבוהה להסדרת מעמדן החוקי והמשך פעילותן של שלוחות האוניברסיטאות הטורקיות בצפון המדינה.
- **הסכמים מסחריים ופיננסיים:** שר האנרגיה הטורקי, אלפארסלאן בייראקטאר, חתם בדמשק על מזכר הבנות לשיתוף פעולה בכרייה ובמדעי כדור הארץ (19 באוגוסט); שר המסחר הטורקי, עומר בולאט, הוביל את פורום העסקים הסורי-טורקי בדמשק וסייר באזור התעשייה שייח' נג'אר בחלב (26-27 באוגוסט); נחתמו הסכמים להרחבת אזור התעשייה במעבר באב אל-הווא ולהקמת מפעל מלט במחוז חלב; וב-30 באוגוסט הגיש הבנק הממשלתי הטורקי "זיראעת" (Ziraat) בקשה רשמית לבנק המרכזי של סוריה לפתיחת סניפים במדינה.

1.4 זירות נוספות: רוסיה, פקיסטן ולוב

במקביל למגעים מול המערב וטורקיה, המשיכה דמשק בתחזוקת קשריה המסורתיים ובחידוש ערוצים דיפלומטיים במרחב המוסלמי והאזורי:

- **רוסיה:** הנשיא א-שרע שוחח טלפונית עם נשיא רוסיה ולדימיר פוטין (26 באוגוסט) על יישום מסגרת ההבנות שנחתמה בין הצדדים ב-9 באוגוסט. השיחה עסקה בהסדרת הפעילות בבסיס חמימים ובנמל טרטוס, בהידוק הקשרים הכלכליים, בהשלמת שילוב כוחות ה-SDF, ובתיאום ביטחוני על רקע המתיחות מול ישראל.
- **פקיסטן:** שר החוץ א-שיבאני קיים ביקור רשמי באסלאמאבאד (19-20 באוגוסט) - ביקור ראשון של שר חוץ סורי במדינה מזה 19 שנה. בפגישות עם ראש הממשלה שהבאז שריף ושרים בממשלתו סוכם על חידוש הוועדה הבין-משרדית המשותפת, פתיחת קו טיסות ישיר והקמת מועצת עסקים דו-לאומית.
- **לוב:** בביקורו בטריפולי נועד א-שיבאני עם ראש הממשלה עבד אל-חמיד דבייבה ובכירי קרן ההשקעות הלובית, ופתח מחדש את שגרירות סוריה בבירה, מתוך מטרה לבחון השקעות מצפון אפריקה בשיקום התשתיות במדינה.

פרק 2: ישראל - סוריה - טורקיה

ב-18 באוגוסט 2026 ביצע חיל האוויר הישראלי שמונה תקיפות נגד שדה התעופה הצבאי אבו א-ד'הור שבמחוז אידליב, כ-60 ק"מ מגבול טורקיה, ופגע במסלולי המראה שהיו בעיצומן של עבודות שיקום, ללא נפגעים בנפש. הפעולה בוצעה על רקע טענות והערכות מודיעיניות בישראל שלפיהן עבודות השיקום התנהלו בסיוע טורקי ונועדו להכשיר את הבסיס לפריסת כוחות, כלי טיס בלתי מאוישים ומערכות הגנה אווירית של אנקרה - נוכחות שבירושלים ראו בה איום ישיר על חופש הפעולה של חיל האוויר וניסיון לקבע מאזן ביטחוני חדש במרחב.

התגובה הטורקית לתקיפה התאפיינה בקו מדיני תקיף לצד ריסון אופרטיבי. משרד החוץ באנקרה גינה את הפגיעה בבסיס והגדיר אותה כהפרה של ריבונות סוריה ושלמותה הטריטוריאלית, בעוד מערך ההסברה של הנשיאות דחה את הטענות הישראליות. באנקרה הדגישו כי שיתוף הפעולה הביטחוני עם דמשק עומד על בסיס לגיטימי ויימשך כסדרו, ובכך דחו למעשה כל ניסיון ישראלי להטיל וטו על היחסים המתהדקים בין המדינות. במישור הצבאי, משרד ההגנה הטורקי הכחיש נוכחות של משלחת צבאית באבו א-ד'הור בעת התקיפה, אך נמנע מהכחשת מעורבותו בשיקום הבסיס או בתוכניות עתידיות לגביו, ואף הצהיר על מחויבות להמשך בניית התשתיות של הצבא הסורי תחת עקרון "צבא אחד".

ההסלמה בעקבות הפצצת שדה התעופה אבו א-ד'הור הובילה לכינוסו של מפגש ביטחוני בעמאן ב-23 באוגוסט, בתיווך אמריקאי, בין ראש המוסד, אלוף רומן גופמן, לבין שר החוץ הסורי, אסעד א-שיבאני, וראשי המודיעין הכללי והצבאי של סוריה. השיחות, שהוגדרו בישראל כ"מועילות", נועדו לבלום הידרדרות צבאית ולגבש מנגנון למניעת חיכוך. מקור במשרד החוץ הסורי מסר כי הדיונים התמקדו בגיבוש מנגנונים מעשיים לעצירת התקיפות, הפשיטות והמעצרים מצד ישראל, ובהחייאת ערוץ המשא ומתן לקראת הסכם ביטחוני שישמש תשתית להסדרה מדינית עתידית ומקיפה יותר.

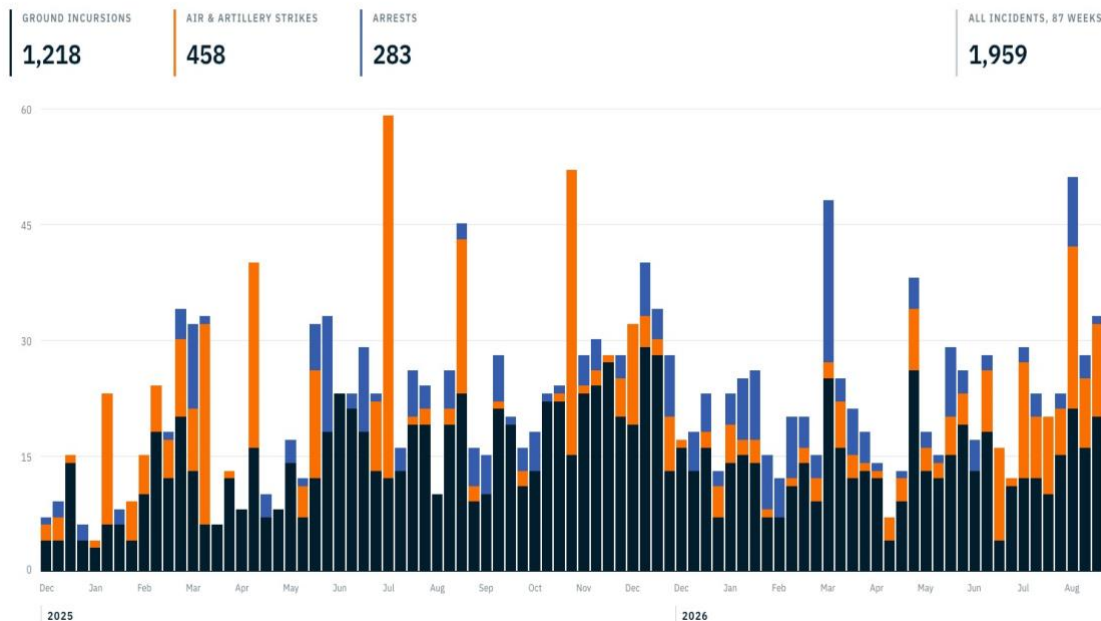
במהלך המגעים, הוערך כי ישראל הציגה שורה של תנאי סף ביטחוניים, שכללו איסור על נוכחות צבאית טורקית בסוריה המוגדרת כאיום ביטחוני על ישראל, פירוז מוחלט של מרחב רמת הגולן שבשליטה סורית, איסור גורף על הצבא הסורי להחזיק ב"נשק אסטרטגי", ערבות ממשלתית להגנת המיעוט הדרוזי, והקפאת הנסיגה הישראלית מהשטחים שנתפסו לאחר נפילת משטר אסד עד לחתימת הסכם קבע מדיני. מנגד, דחו הנציגים הסורים תנאים אלה ועמדו על זכותה הריבונית של סוריה להקים מחדש צבא לאומי ולקבוע את בריתותיה ויחסיה האזוריים בהתאם לאינטרסים הלאומיים שלה.

במישור הצבאי, נרשמה לאורך אוגוסט ותחילת ספטמבר פעילות קרקעית ישראלית מתמשכת בכפרי קוניטרה ואגן הירמוך שבמחוז דרעא, בהם ג'ובאתא אל-ח'שב, אל-רפיד, מעריה, עאבדין וג'מלה. כוחות צה"ל ביצעו עשרות פשיטות קרקעיות, סיורים, פריצת מחסומי אבנים באמצעות דחפורים משוריינים, חישוב שטחים חקלאיים, הצבת מחסומים ארעיים וירי ארטילרי ומקלעים, לצד מעצר של עשרות תושבים

מקומיים. במקביל, ישראל שחררה באופן מדורג מספר אזרחים סורים שהוחזקו במעצר ממושך לתקופות שנים בין מספר חודשים ליותר משנה.

Israeli Military Action in Syria

Recorded incidents per week, Dec. 31, 2024 – Sept. 1, 2026

פרק 3 - ביטחון פנים ומשילות

תמונת ביטחון הפנים בסוריה בשלהי קיץ 2026 מציגה מורכבות רב-זירתית: לצד פריצת דרך בהסדרת צפון-המזרח ופירוק הכוחות הכורדים (SDF), הממשל מתמודד עם משבר משילות מורכב, מתיחות ביטחונית וחיכוך מול פלגים חמושים מקומיים במחוז א-סווידא שבדרום. במקביל, מנגנוני ביטחון הפנים מנהלים מערכה משולבת בשלושה צירים נוספים: סיכול תשתיות צבאיות של דאע"ש ופגיעה בהנהגת הארגון; העמקה של צעדי הצדק המעברי ומעצר קצינים בכירים וטייסים ממשטר אסד; ומאבק מתמשך ברשתות פשיעה מאורגנת, הברחות אמל"ח וסמים, וסכנת נפלי תחמושת ברחבי המדינה.

3.1 צפון-מזרח: פירוק הכוחות הכורדים, פריסה מוסדית וחיכוך מעבר אזרחיים

ב-25 באוגוסט הכריז מפקד כוחות סוריה הדמוקרטיים (SDF) מזלום עבדי, בארמון העם בדמשק לצד הנשיא אחמד א-שרע, על פירוקם הרשמי של הכוחות החמושים והמנהל האוטונומי (DAANES) ועל שילובם המלא במוסדות המדינה. ההסכם עיגן את העברת כלל המשאבים, המעברים וההכנסות במחוז אל-חסכה לשליטת אוצר המדינה - כולל פינוי לוחמים זרים משורות הארגון והחזרתם למדינותיהם. במקביל, גובשו הבנות מוסדיות ופוליטיות רחבות: עבדי מונה ליועץ נשיאותי לענייני הכורדים (תחת שמו האזרחי, מוסטפא ח'ליל עבדי), נסללה הדרך לשילובה של הבכירה אלהאם אחמד בפרלמנט, ונדונו צעדים מול אנקרה לניתוק הזיקה ממפלגת הפועלים של כורדיסטן (PKK) ולהסרת מפקדי SDF מרשימות הטרור הטורקיות.

במישור הצבאי והביטחוני תורגם ההסכם לפריסה מואצת בשטח: שיירות של המשטרה הצבאית וכוחות המשימות המיוחדות של משרד הפנים (MOI) נכנסו למחוז אל-חסכה ותפסו את השליטה במחנה "א-טלאא'ע" (Vanguard Camp) ששימש בעבר בסיס צבאי של הכוחות הכורדים. השליטה הביטחונית במרחב אורגנה סביב שלושה רגימנטים מיוחדים - שניים מהם מורכבים מכוחות האסאייש המקומיים ואחד שהגיע מדמשק. במקביל, הנהגת יחידות ההגנה של הנשים (YPJ) סיכמה עם שר הפנים, אנאס ח'טאב, על שילוב כ-1,500 מלוחמותיה ככוח ייעודי למשימות מיוחדות וללוחמה בטרור, תוך שמירה על מבנה הכוח ואזורי פריסתו המקוריים. מהלכים אלה לוו בהטמעת שלוש החטיבות הצבאיות של ה-SDF במסגרת דיוויזיה 60 של הגיס השני בצבא סוריה, ובהסרה שיטתית של סמלי PKK, תמונות עבדאללה אוג'לאן ודגלי "רוג'אבה" מכיכרות וממוסדות ציבור.

לצד ההישגים המוסדיים, תהליך המיזוג מלווה בחיכוך אזרחי, כלכלי ופוליטי מתמשך:

- משבר החינוך והשפה: צו של משרד החינוך הכיר בכורדית כשפה לאומית, אך הגביל את הוראתה לשלוש שעות שבועיות (לצד היתר זמני למקצועות עיוניים). הצו הוביל לגל מחאות בקובאני ובאל-חסכה ונדחה על ידי אוניברסיטת רוג'אבה, שדרשה מתווה דו-לשוני מלא.

- מצוקת האנרגיה והמטבע: ניתוק אספקת 3,000 מ"ק נפט גולמי ביום לזיקוק מקומי (עקב פקיעת זיכיון חברת "אל-ג'זירה" בשדה רומילאן), לצד מחסור חריף בשטרות הלירה הסורית החדשה, שיתקו מאפיות, השביתו את התחבורה הציבורית ועוררו שביתות.
- מתחי עקורים ואלימות עירונית: ניסיונות להחזרת עקורים לעיר ראס אל-עין נתקלו בהתנכלויות אלימות, שהציתו גל הסתערויות על מבני ממשל, קריעת דגלי המדינה ועימותים חמושים באל-חסכה, בקמישלי ובקובאני, שהסתיימו בהטלת עוצר ובמעצרים נרחבים.

3.2 דרום סוריה: מבוי סתום, הסלמה ביטחונית ואנרכיה במחוז א-סווידא

בניגוד לתהליך ההסדרה הממוסד בצפון-המזרח, מחוז א-סווידא שרוי במשבר עמוק הנובע מסירוב הנהגת "המשמר הלאומי הדרוזי" והפלגים החמושים המקומיים, בהובלת מחנה השיח' חכמת אל-הג'רי, לקבל את מרות השלטון המרכזי בדמשק. ברשתות החברתיות זוהה קמפיין תלת-לשוני (בערבית, באנגלית ובעברית) בניהולו של ח'לדון אל-הג'רי, ממערך האבטחה של סלמאן אל-הג'רי (בנו של השיח'), המהדהד טענות בדבר "מצור ממשלתי" על המחוז ומציג את הקמת מעבר יבשתי לישראל כצעד הכרחי. מסע זה נתפס כניסיון להיחלץ מכישלון רעיון האוטונומיה המקומית, מהחרפת השסע הפנים-עדתי ומזעם התושבים עקב סיכול בחינות הבגרות. מנגד, מושל א-סווידא, מצטפא אל-בכור, דחה את הטענות הללו, הדגיש כי כביש דמשק-סווידא פתוח לחלוטין לתנועת סחורות ונוסעים, והפציר באנשי התקשורת להימנע מהפיכת פרנסת התושבים לזירת מאבק פוליטית.

במקביל, מאמצי דמשק לבסס אחיזה אזרחית באמצעות צו נשיאותי לקיום מועד בחינות בגרות מיוחד במרכזים מאובטחים באל-לוא שבצפון המחוז נתקלו בהתנגדות חמושה. אף שדמשק הציגה את המועד המיוחד כפתרון פדגוגי שנועד למנוע את אובדן שנת הלימודים, בקרב חלק מתושבי המחוז ובשורות הפלגים המקומיים נתפס הצעד כמהלך מחושב של "כיבוש רך" - ניסיון של השלטון המרכזי לנצל את התלות הבלעדית של התלמידים בתעודות רשמיות כדי לכפות את מרותו, לחייב מגע ישיר עם מנגנוני המדינה ולשחוק את האוטונומיה המקומית בפועל. תפיסה זו הניעה את חמושי "המשמר הלאומי" לפעול לסיכול המבחנים באמצעים כוחניים: פריסת מחסומים בצירים מרכזיים (בסלח'ד, בשחבא ובמחסום אל-ענקוד), פשיטות על אוטובוסים וירי לעבר צעירים שניסו להגיע למרכזי הבחינה. כתוצאה מכך, רק כ-130 תלמידים (מתוך כ-13,000 הזכאים לכך) הצליחו לגשת לבחינות - מציאות שעוררה דאגה עמוקה מצד מתאמת הסיוע ההומניטרי של האו"ם בסוריה, מריאן וורד, לנוכח הפגיעה בחופש התנועה של התלמידים. החיכוך הצבאי מול כוחות הממשלה הסלים לעימותים ישירים לאורך קווי המגע באל-וולע'א, בעתיל, בתל אל-חדיד ובאל-מנצורה, תוך שימוש באש מקלעים כבדים, מרגמות ושיגור רחפני נפץ לעבר עמדות ביטחון הפנים (אירוע שבו נפצעו לפחות עשרה שוטרים).

לצד החיכוך הצבאי מול כוחות הממשלה לאורך קווי המגע, המחוז חווה התרופפות ניכרת של הסדר הציבורי והסלמה בעימותים פנימיים בין פלגים מקומיים. בתוך העיר א-סוידא התחוללו קרבות רחוב שכללו שימוש במקלעים ובמטולי RPG לאחר שחמושים הנאמנים למפקד "המשמר הלאומי" ע'ת' אל-קנטאר פתחו באש במהלך אירוע חתונה. במקביל, כוחות חמושים צרו על מפקד בכיר אחר במשמר, נורס עזאם, על רקע האשמות במעורבותו בהעברת עצורים למתקני כליאה חשאיים, בעוד בכפר אל-רשידה נרשמו חילופי אש קטלניים בין חמושים מקומיים יריבים.

מציאות מתוחה זו לוותה באירועי אלימות חמורים, הוצאות להורג ללא משפט ופעילות פלילית מאורגנת. גל החיסולים בלט במיוחד במציאת גופתו הירויה והשרופה של מאזן אל-עסראווי באתר פסולת סמוך לעיר. במקביל, פשיטה של כוחות ביטחון הפנים הסורים הביאה לחילוצו של אזרח נוצרי שנחטף ועונה בידי חמושים מקומיים, ועל רקע השסעים הפנימיים נרשמה גם עריקתם של ארבעה לוחמים מפלג "ריג'אל אל-כראמה" לשטחים הנשלטים על ידי המשטר. בד בבד, רשתות הברחה הפועלות במדבר הדרומי של המחוז ניצלו את ואקום האכיפה להעברת מאות אלפי כדורי קפטגון לעבר שטח ירדן באמצעות בלוני הליום מונחים - הברחות שסוכלו בחלקן על ידי הצבא הירדני ומנגנוני הביטחון.

שליח נשיא ארה"ב לסוריה, תום באראק, הביע דאגה עמוקה מההסלמה בא-סוידא, והזהיר כי בהיעדר שלטון חוק כנופיות פשע ממלאות את החלל. בהתייחסו למעצרו וגירושו השרירותי של הפעיל החברתי עאטף הנידי (4-5.9), קרא באראק לחזור לעקרונות מפת הדרכים התלת-שלבית שנחתמה בעמאן לשילוב המחוז והבטחת זכויות העדה, וציין לחיוב את צעדי ממשלת סוריה להעמדה לדין של האחראים לפשעים שבוצעו במחוז ביולי אשתקד.

חרף דבריו של באראק, בודדים מבין מבצעי הפשעים נגד הדרוזים בטבח ביולי 25 נעצרו והובאו לדין.

3.3 המאבק בדאע"ש: פגיעה בהנהגה הצבאית לצד פעילות גרילה מתמשכת

בגזרת המאבק בטרור רשמו מנגנוני ביטחון הפנים הישג מבצעי ומודיעיני בולט עם לכידתו של חמזה עבדאללה מוחמד ("אבו ג'יהאד אל-מוהאג'ר"), המפקד הצבאי העליון של דאע"ש בסוריה ומי שפיקד בעבר על פעילות הארגון במרחב אידליב. לכידה זו מצטרפת לשורת סיכולים מוקדמים של פעולות חבלה ותשתיות טרור: בדרום דמשק חיסלו כוחות הביטחון שני מחבלים בעת שניסו להטמין מטענים באזור א-סיידה זינב; בציר תנועה במרחב א-רקא נטרלה שרשרת של עשרה מטעני חבלה מקושרים; ובסביבת אל-מיאדין שבמחוז דיר א-זור נחשפה ונעצרה חוליה שעסקה בהטמנת מטעני צד.

למרות הפגיעה בדרג הפיקודי, שרידי הארגון ממשיכים להפגין יכולת גרילה והטרדה נקודתית נגד כוחות הביטחון והיחידות המשולבות במרחבים שונים. סמוך לאל-באב שבמחוז חלב נורו למוות שני אנשי ביטחון פנים במארב מתוכנן; מדרום לקמישלי נהרגו שני לוחמים מדיוויזיה 60 (לוחמי SDF) לשעבר ששולבו

לאחרונה (בצבא) במתקפה חמושה על מחסום, ובאזור סידנאיה שבפרברי דמשק נפצעו מספר אנשי ביטחון פנים מהפעלת מטען צד לעבר אוטובוס שבו נסעו. רצף אירועים זה ממחיש כי על אף אובדן השליטה הטריטוריאלית והפגיעה בהנהגה, דאע"ש עודנו משמר תאי שטח עצמאיים המסוגלים לגבות מחיר בצירים ובנקודות תורפה מבודדות.

3.4 שלטון חוק וצדק מעברי: אכיפה והעמדה לדין של בכירי משטר אסד

מנגנוני הביטחון והמשפט בדמשק העמיקו את המערכה הממוסדת נגד דמויות מפתח וקצינים בכירים לשעבר במשטר אסד, תוך שילוב בין מיצוי דין על פשעי מלחמה לבין סיכול אופרטיבי של התארגנויות מחתרטיות. במישור הפלילי, גזר בית המשפט הפלילי הרביעי בדמשק עונש מוות על וסים אל-אסד, בן-דודו של הנשיא המודח, שהורשע בעבירות רצח בכוונה תחילה, עינויים, חטיפות והקמת מיליציות חמושות. במקביל, נידון המופתי הכללי לשעבר, אחמד חסון, למאסר עולם בגין מתן הכשר דתי לפשעי המשטר ולהטלת חביות נפץ על ריכוזי אוכלוסייה אזרחית, וגזר דין מוות הוטל על המודיע עבד א-נאסר בוראקי, שנמצא אחראי למעשי סחיטה ולהיעלמותם הכפויה של אזרחים.

לצד ההליכים המשפטיים, התרחבה האכיפה המבצעית נגד שדרת הפיקוד הצבאית והמודיעינית. לבנון הסגירה לידי סוריה את תת-אלוף עאדל עיסא, מפקד בכיר לשעבר המואשם באחריות ישירה לטבח באל-חראק (2012) ולניהול מערכות עקובות מדם בטאבקה ובדיר א-זור. פעולה זו מצטרפת למעצרים של אלוף סוהיל עבאס, החשוד בפשעי מלחמה בתלול א-ספא שבא-סוידא, ושל רב-סרן מוסעב אבו רכבה, לשעבר קצין חקירות שנמלט בעבר ממשפט באוסטריה. מאמץ ייעודי הופנה כלפי מערך ההפצצות: על פי נתוני הרשות הלאומית לצדק מעברי, כ-70% מטייסי הקרב של המשטר שהשתתפו בתקיפת ריכוזי אוכלוסייה כבר נעצרו (ובהם קצינים בכירים כנאדר אל-עמארין) וממתינים להעמדה לדין.

במישור הסיכול המבצעי, הרחיבו כוחות הביטחון את פעילות המנע נגד התארגנויות חמושות בקרב נאמני המשטר הקודם, בדגש על רצועת החוף וחלב. בפשיטה ממוקדת שביצעו כוחות משרד הפנים על מקום מסתור בסאפיתא שבמחוז טרטוס, נהרג פיראס עבד אל-כרים חמוד ("אל-ח'אל"), לשעבר מפקד בחטיבה 25 למשימות מיוחדות ("כוחות נמר"), שנחשד בהובלת תא מחתרתי חמוש ובניסיונות מרידה מזוינת. הפעולה מסמנת מעבר ממעצר חשודים יחידים לסיכול מנע יזום ושיטתי, שנועד לבלום באיבם כיסי התנגדות מזוינים במעוזי ההיסטוריים של המשטר המודח.

3.5 פשיעה חמורה, אמל"ח וסכנת נפלי תחמושת

- סיכול הברחות אמל"ח כבד: במבצע משותף של משרד הפנים והמודיעין הכללי בטרטוס סוכלה הברחת נשק גדולה שיועדה ללבנון, וכללה עשרות רקטות ומטולי RPG, טילים נגד טנקים ותחמושת קלה, לצד מעצר מברייח חמוש על גבול לבנון.
- בלימת ציר הקפטגון והסמים: יחידות המאבק בסמים החרימו מאות אלפי כדורי קפטגון ועשרות קילוגרמים של חשיש וקריסטל מת' בפשיטות מתואמות בחלב, בלטיקה, בטרטוס, בקוניטרה ובדיר-א-זור. בין המבצעים בלט סיכול משלוח של כ-197,000 כדורי קפטגון שהוסלקו בתוך מוצרי ניקיון ויועדו להברחה למדינה שלישית.
- חיכוכים חמולתיים ונפלי תחמושת: כוחות ביטחון הפנים נאלצו להתערב ולהטיל עצר מקומי במספר מוקדים עקב סכסוכים חמושים בין משפחות וחמולות (בפרט בחומס ובדיר-א-זור). לצד זאת, בעיית המוקשים ונפלי התחמושת ממשיכה לגבות קורבנות בנפש בקרב אזרחים, כאשר האירוע החמור ביותר התרחש במדבר אל-מיאדין, שבו נהרגו שמונה בני משפחה אחת מפיצוץ מוקש שפגע ברכבם.

פרק 4: כלכלה, אנרגיה, תעופה, הומניטרי

כלכלה

- **נתוני תקציב המדינה וגירעון פיסקלי של כמיליארד דולר:** ב-31 באוגוסט פרסם משרד האוצר כי הכנסות המדינה במחצית הראשונה של 2026 הסתכמו ב-2.7 מיליארד דולר לעומת הוצאות ציבוריות של 3.7 מיליארד דולר, מה שהוביל לגירעון פיסקלי של כמיליארד דולר. שר האוצר, מוחמד ברנייה, הבהיר כי הזינוק בהוצאות נבע מעליית שכר במגזר הציבורי ומהתייקרות מוצרי יסוד ושירותים, וציין כי הזרמת הכנסות הנפט (שהחלה במאי 2026) לצד שיפור במנגנוני גביית המסים והמכס צפויים לחזק את קופת האוצר בהמשך.
- **חידוש מערך התשלומים והסליקה הבינלאומי (Visa ו-Mastercard):** ב-26 באוגוסט ביצע הנשיא אחמד א-שרע את תשלום האשראי הראשון בסוריה באמצעות כרטיס ויזה מאז 2011 בעקבות חיבור רשת "פיימרה" הלאומית, ולמחרת השלים בנק קטאר הלאומי (QNB) עסקת סליקה בינלאומית ראשונה בכרטיסי מאסטרקארד דרך מסופי התשלום שלו.
- **הסכם נדל"ן בשווי 7 מיליארד דולר עם קבוצת "עראדה" מאיחוד האמירויות:** ב-31 באוגוסט חתמה קרן העושר הריבונית של סוריה על הסכם לפיתוח פרויקט "דמשק החדשה" על פני שטח של 4 מיליון מ"ר, המיועד למתחמי מגורים, מלונאות, מסחר ושירותים לתמיכה בשיקום המדינה ובקליטת עקורים ופליטים שבים.
- **רכישה זרה ראשונה במגזר הבנקאי הסורי:** ב-31 באוגוסט אישרה הממשלה רכישה זרה ראשונה מסוגה מאז הסרת הסנקציות, כאשר חברת "אסתיס'מאר הולדינג" הקטארית רכשה 49% ממניות בנק "אל-שהבאא" בדמשק בליווי הפירמה המשפטית הבינלאומית Case & White.
- **הסדרת שוק החלפנות בצפון והעברת המשאבים לאוצר המדינה:** ב-23 באוגוסט הכפיף הבנק המרכזי את כלל משרדי החלפנות בצפון המדינה לרגולציה ממלכתית עם דרישת הון עצמי מינימלי של 5-10 מיליון דולר, במקביל להכרזה מסוף אוגוסט על העברת 100% ממשאבי והכנסות מחוז אל-חסכה לניהולו הבלעדי של אוצר המדינה בעקבות הסדרי פירוק המנהל האוטונומי.

אנרגיה

- **חידוש ההפקה במתקן הגז האסטרטגי "קונקו":** ב-24 באוגוסט חודשה הפעילות בשדה הגז קונקו (טביה) שבמזרח דיר א-זור לראשונה מאז 2013, לאחר ששימש בעבר בסיס צבאי של כוחות ארה"ב, לצורך הפקת שלושה מוצרי מפתח: גז קל לייצור חשמל, גז פחמימני מעובה (LNG) לצריכה ביתית ונפטא.
- **הסכם אסטרטגי עם ACWA Power הסעודית להתפלת מים:** ב-27 באוגוסט חתם משרד האנרגיה הסורי על הסכם אסטרטגי עם חברת ACWA Power והחברה הלאומית להובלת מים (WTCO) מסעודיה לביצוע בדיקות היתכנות להקמת רשת משולבת להתפלת מים והובלתם.
- **מזכר הבנות לשיתוף פעולה באנרגיה ובכרייה מול טורקיה:** ב-19 באוגוסט חתמו שר האנרגיה הסורי מוחמד אל-בשיר ועמיתו הטורקי אלפארסלאן בייראקטאר על מזכר הבנות להעברת טכנולוגיה, הכשרת כוח אדם ופיתוח מיזמים משותפים בתחומי הכרייה, התעשיות המעבדות ואנרגיה ג'אותרמית.
- **שיקום והחזרה לשירות של צינור מפעל הגז אל-ג'בסה:** ב-19 באוגוסט הודיעה חברת הנפט הסורית (SPC) על השלמת עבודות התיקון והשבתו המלאה לפעילות של צינור מפעל הגז אל-ג'בסה, בעקבות פעולת חבלה שהשביטה אותו ב-17 באוגוסט.
- **הסכם להפעלת מתקן שטיפת פוספטים עם LODI Consulting הצרפתי:** ב-31 באוגוסט חתם משרד האנרגיה על מזכר הבנות עם החברה הצרפתית LODI Consulting לקידום השקעות והפעלה של מתקן לשטיפת פוספטים בכושר ייצור שנתי של 1.2 מיליון טונות.

תעופה

- **הצעת צי המטוסים הלאומי וקליטת מטוסי איירבוס:** ב-29 באוגוסט אישרה רשות התעופה האזרחית הסורית את מסירתם של שני מטוסי איירבוס A320 ראשונים מתוך שמונה מטוסי נוסעים שיועדרו לחברת "סיריאן איירליינס" (בתצורה של 156 מושבים: 12 במחלקת עסקים ו-144 במחלקת תיירים), כחלק מתוכנית מודרניזציה מקיפה של צי התעופה הלאומי.

- **חתימת הסכם תעופה בילטרלי מקיף עם ערב הסעודית:** ב-27 באוגוסט חתמו סוריה וסעודיה בדמשק על הסכם תעבורה אווירית רשמי הכולל 37 סעיפים מפורטים, שנועד להסדיר את חידוש הטיסות הסדירות, התיאום הביטחוני-תעופתי והרחבת הקישוריות בין המדינות.
- **חידוש קווי טיסה ישירים למערב אירופה (וינה וקופנהגן):** יו"ר רשות התעופה האזרחית, עומר אל-חוסרי, ושר החוץ אסעד א-שיבאני הודיעו כי החל מ-21 בספטמבר 2026 יחודשו טיסות הנוסעים הישירות של "סיריאן איירליינס" מדמשק לבירות אירופיות, ובראשן וינה (אוסטריה) וקופנהגן (דנמרק).
- **חידוש הטיסות הבינלאומיות לנמל התעופה דיר א-זור מאירופה ומהמפרץ:** לאחר שב-5 באוגוסט נחתה בנמל התעופה המשוקם טיסת הפנים הראשונה מזה 14 שנה ומטוס נוסעים ראשון מכווית מזה 15 שנה, נחנך ב-1 בספטמבר קו טיסות ישיר מאירופה עם נחיתה טיסת בכורה של חברת התעופה הגרמנית LEAV Aviation מקלן, במקביל למגעים לחיבור הנמל לשלושה יעדים אזוריים נוספים.
- **שיקום נמל התעופה קמישלי ומגעים לחידוש הקו לקהיר:** ב-20 באוגוסט נמסר כי עבודות השיקום של נמל התעופה הבינלאומי בקמישלי הושלמו ב-80% לקראת הפעלת הרצה מבצעית, וב-30 באוגוסט קיים יו"ר רשות התעופה האזרחית דיונים עם מקבילו המצרי להסדרת שיתוף הפעולה התעופתי ולחידוש קו הטיסות הסדיר בין דמשק לקהיר.

הומניטרי

- **השקת השלב השני בסיוע הדרום-קוריאני בסך 18.95 מיליון דולר:** ב-24 באוגוסט הוכרז בדמשק על השקת השלב השני בחבילת הסיוע ההומניטרי והפיתוחי של דרום קוריאה לסוריה, בהיקף כולל של 18.95 מיליון דולר. ההכרזה נמסרה במסיבת עיתונאים במעמד מנהל שיתוף הפעולה הרב-צדדי במשרד החוץ הסורי, מוחמד בטשיש, לצד נציגי האו"ם. המימון מיועד לתוכניות מגוונות בתחומי שיקום תשתיות, שירותי בריאות ותזונה, חינוך וביטחון תזונתי. התקציב ינותב באמצעות שלוש סוכנויות או"ם מרכזיות: 7.95 מיליון דולר לקרן הילדים (UNICEF), שישה מיליון דולר לתוכנית הפיתוח (UNDP) וחמישה מיליון דולר לתוכנית המזון העולמית (WFP).
- **הקמת מעבדת DNA לאומית לנעדרים בשיתוף הצלב האדום (ICRC):** ב-29 באוגוסט חתמה הרשות הלאומית לנעדרים על שני הסכמי שותפות עם הוועד הבינלאומי של הצלב האדום להקמת מעבדת DNA ראשונה המוקדשת כולה לתיק הנעדרים, לצד השקת המערכת המקוונת "את'ר" (30 באוגוסט) לרישום ואימות נתוני נעדרים מול המשפחות.

- **חזרה מואצת של עקורים ממחנות אידליב:** לאורך חודש אוגוסט יצאו שיירות עקורים מאורגנות ממחנות צפון אידליב לעבר יישובי מוצאם בדרום המחוז ובחמאה; ב-24 באוגוסט דיווח מושל אידליב כי 162,601 משפחות שבו לבתיהן, בעוד 85,515 משפחות נותרו במחנות.
- **מענק של 14 מיליון דולר מהאיחוד האירופי לארגון הבריאות העולמי (WHO):** ב-31 באוגוסט הודיע ארגון הבריאות העולמי על קבלת מימון אירופי לתמיכה בשירותי רפואה דחופה בסוריה, רכש תרופות למחלות כרוניות, והצטיידות במכשירי דיאליזה וציוד לחדרי ניתוח ולטיפול נמרץ.
- **שובם של 220,000 פליטים מירדן על פי נתוני נציבות האו"ם (UNHCR):** ב-27 באוגוסט פרסמה נציבות הפליטים בירדן כי כ-220,000 פליטים סורים שבו לארצם מאז דצמבר 2024, מתוכם כ-45,000 פליטים ששבו מתחילת שנת 2026.

פרק 5: נתוני אלימות

